

Vércsoportvizsgálat gyakorlat I.

ABO

IV. éves medikus oktatás

**Országos Vérellátó Szolgálat
Pécsi Regionális Vérellátó Központ**

Feladat:

ABO meghatározás lemezes módszerrel

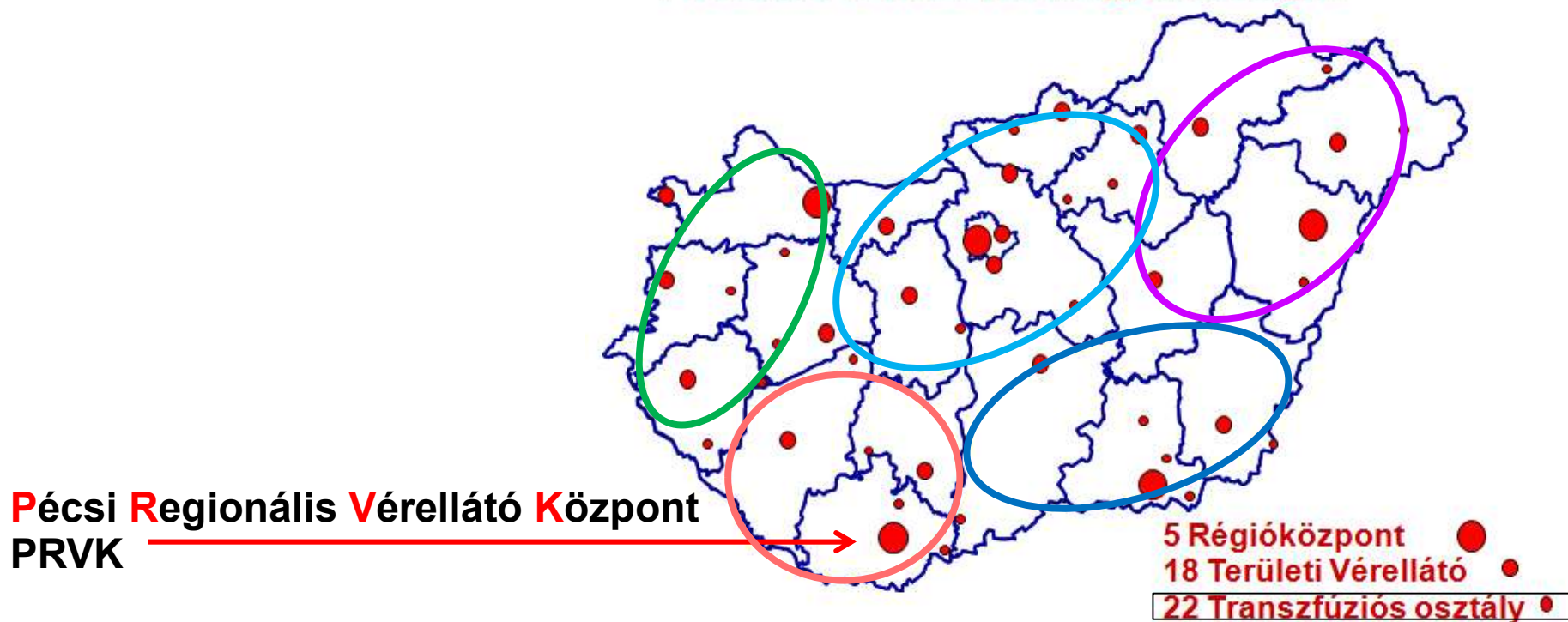
2 vérmintából klinikai vércsoport meghatározás

2 vérmintából laboratóriumi vércsoport meghatározás

A transzfúzió az egészségügy magas kockázatú tevékenysége:

A **TRANSZFÚZIÓS SZABÁLYZAT**
az **Országos Vérellátó Szolgálat (OVSZ)** módszertani
levele miniszteri rendelet szinten szabályozza a
transzfúzióval kapcsolatos teendőket.

Vérellátás szerkezete Magyarországon

A VÉRELLÁTÁS FELADATAI

I. PREPARATÍV TRANSZFÚZIOLÓGIA

donortoborzás, donorvizsgálat

- csak egészséges ember adhat vért!
- donor és beteg védelme

donorszerológia – donorvérek kivizsgálása

- vércsoport (ellenanyag)
- fertőző ágensek (HIV I/II, HBV, HCV, lues)

vérkészítmény előállítás, tárolás, kiadás

zárt rendszerű vérkészítmény előállítás

Vörösvérsejt koncentrátum

Levett teljes vér

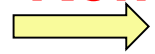

Friss fagyasztott plazma

Trombocita koncentrátum

II. KLINIKAI TRANSZFÚZIOLÓGIA

- **Kompatibilitás biztosítása**

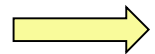

betegszerológia – terhesszerológia

- **vércsoportmeghatározás**

- ellenanyag szűrés / ellenanyag azonosítás
egyéb kiegészítő vizsgálatok

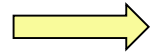
- vérválasztás

thrombocytaszserológia

- thrombocyta ellenes ellenanyag

- kompatibilis donor keresése

transzplantációs vizsgálatok

- HLA szerológia, - PCR

- **Vérkészítmények biztosítása**

vérkészítmények szállítása, tárolása, készletezése,
kiadása, megsemmisítése

- **Transzfuziológiai konzultáció biztosítása**

- transzfúziós terápia javaslata

- hemolitikus szövődmények kivizsgálása

A TRANSZFÚZIÓ TRANSZPLANTÁCIÓ

Inkompatibilis transzfúzió a beteg maradandó károsodását vagy akár halálát is okozhatja

A kompatibilitást immunhematológiai vizsgálatokkal tudjuk biztosítani, melyek elvégzése minden transzfúzió, terhesség vagy transzplantáció esetén kötelező

A kompatibilitási vizsgálatok elemei:

- ✓ ABO és RhD vércsoport meghatározás
- ✓ Ellenanyag szűrés
- ✓ Direkt Coombs vizsgálat
- ✓ Szükség esetén keresztpróba

VÉRCSOPORTRENDSZEREK

- 47 vércsoportrendszer ismert
- több, mint 500 vércsoport-antigén

Klinikailag fontosak:

ABO

Rh

Kell

.

.

.

Közülük kb. 25 klinikailag fontos antigén

D	C	c	E	e	C ^w	K	k	Kp ^a	Js ^a	Fy ^a	Fy ^b	Jk ^a	Jk ^b	Le ^a	Le ^b	Lu ^a	Lu ^b	P ₁	M	N	S	s	Xg ^a

**SÚLYOS TRANSZFÚZIÓS SZÖVŐDMÉNYT
OKOZHATNAK!**

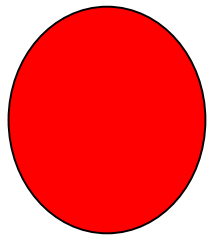
ABO VÉRCSOPORTRENDSZER antigénjei

Felfedezés: 1900 Landsteiner

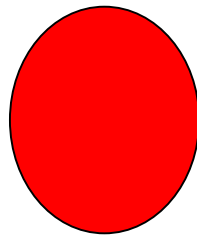
2 antigén (A vagy B) jelenléte vagy hiánya
elegendő a 4 vércsoport kialakításához

A

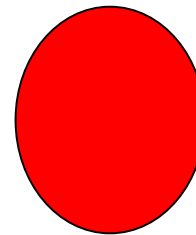
„**A**”-s
vércsoport

B

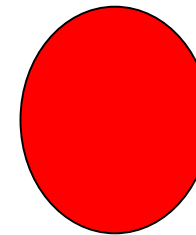

„**B**”-s
vércsoport

AB

„**AB**”-s
vércsoport

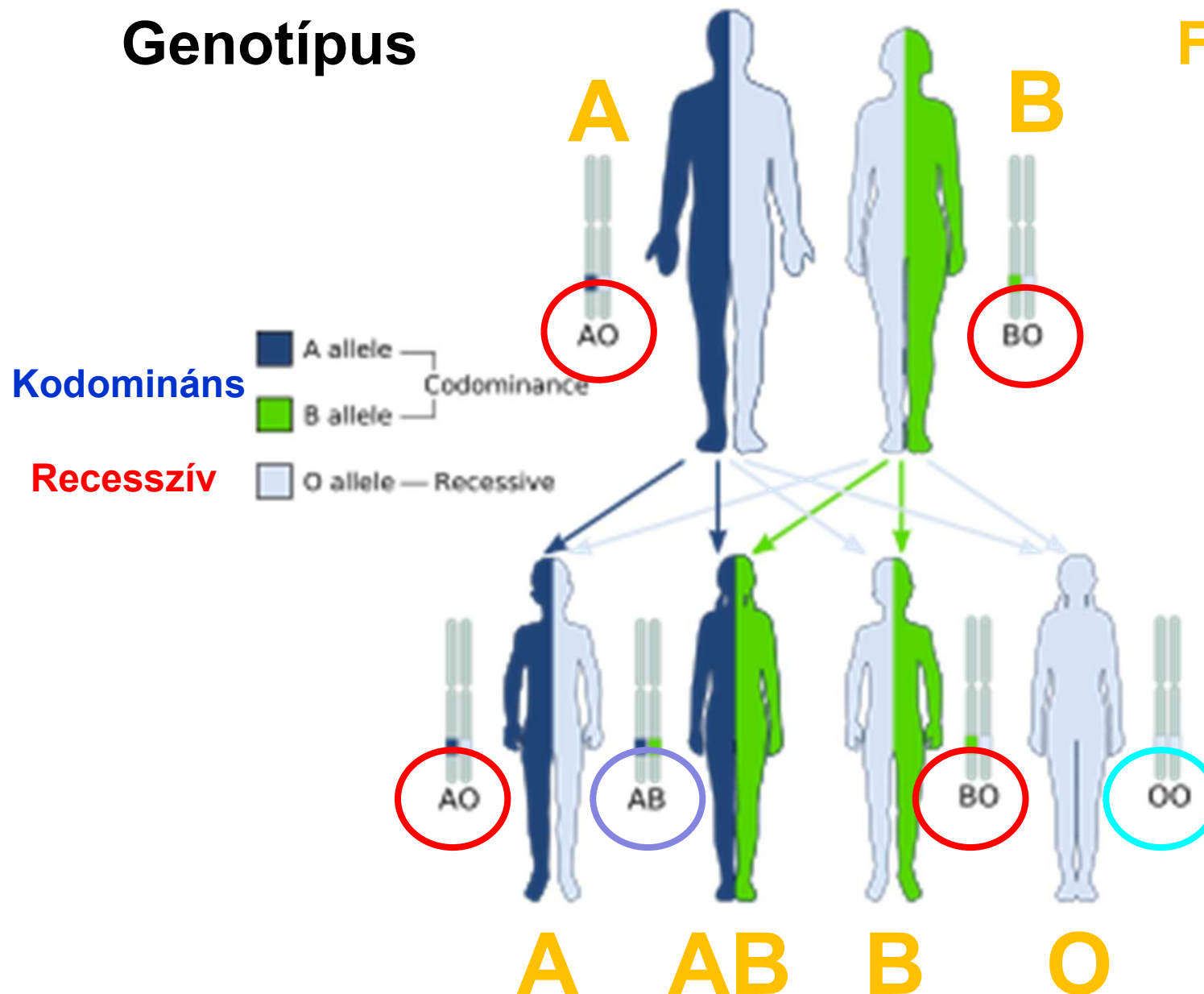

„**0**”-s
vércsoport

ABO VÉRCSOPORTRENDSZER öröklődése

Genotípus

Fenotípus

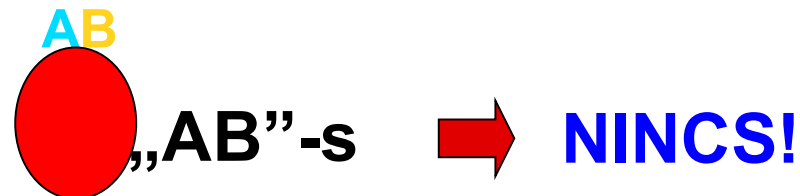
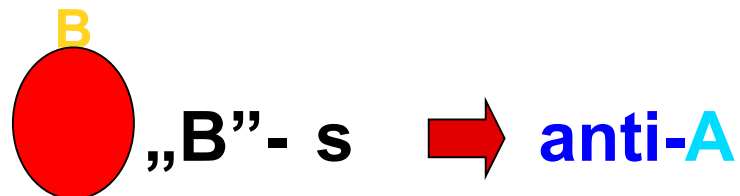
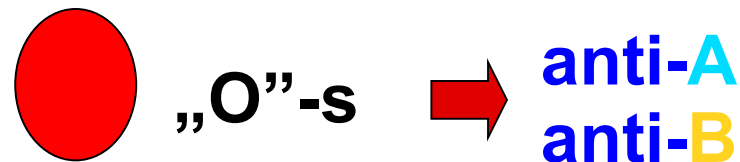
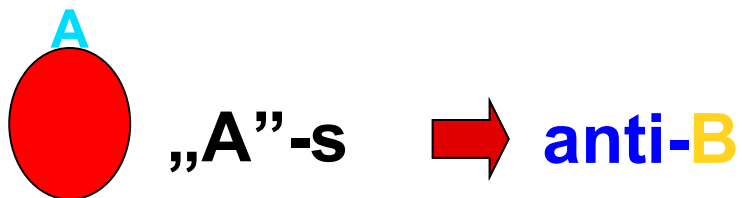

ABO VÉRCSOPORTRENDSZER antitestjei

Minden felnőtt egyén savójában REGULÁRIS vércsoport antitestek találhatók.

Landsteiner szabály:

A savóban kötelezően **jelen van az anti-A és/vagy anti-B antitest, amelyeknek megfelelő A vagy B antigén NINCS** a vörösvérsejteken, de **nem lehet jelen az, amelyen** antigén a vörösvérsejteken **megtalálható**.

ABO VÉRCSOPORT ANTIGÉNEK ÉS ANTITESTEK

Landsteiner szabály

Vércsoport	ANTIGÉNEK	ANTITESTEK
A	A	anti-B
B	B	anti-A
AB	A és B	nincs
O	nincs	anti-A and anti-B

Diszkrepanciák

Gyenge, vagy hiányzó antigének vagy antitestek

Újszülött, Idős kor

Immunhiány (öröklött, szerzett)

Genetikai defektus (alcsoporthok, Bombay, chimera)

Hematológiai betegség, transzplantáció

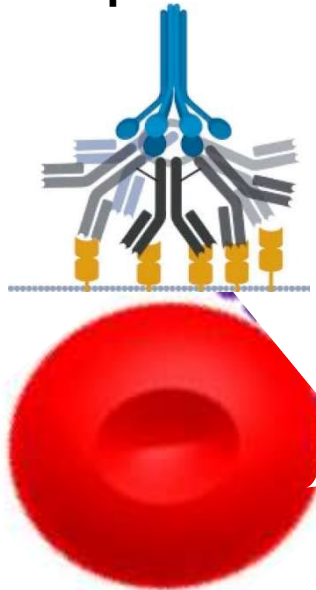
Váratlan plusz reakciók

Szepszis, tumor, autoimmun betegségek (hidegagglutinin), májcirrhosis

Gyógyszer, transzfúzió, transzplantáció

ABO VÉRCSOPORTRENDSZER antitestjei

Komplement C1

IgM antitest

pl. ABO

pentamer (nagy)

10 kötőhely

komplett

„természetes”

placentán NEM JUT ÁT

+4°C-on (szobahőn) reagál

komplementet köt

ABO VÉRCSOPORT MEGHATÁROZÁS

Jelentősége

Az inkompatibilitás hemolízist és halálos szövődményt okozhat

ABO vércsoport meghatározás a klinikai gyakorlatban

- Transzfúzió
- Terhesség
- Transzplantáció
- Ellenanyag vizsgálatok

**Az ABO vércsoport meghatározás módszere
hemagglutináció**

IMMUNHEMATOLÓGIA ALAPJAI:

Antigén és antitest fogalma

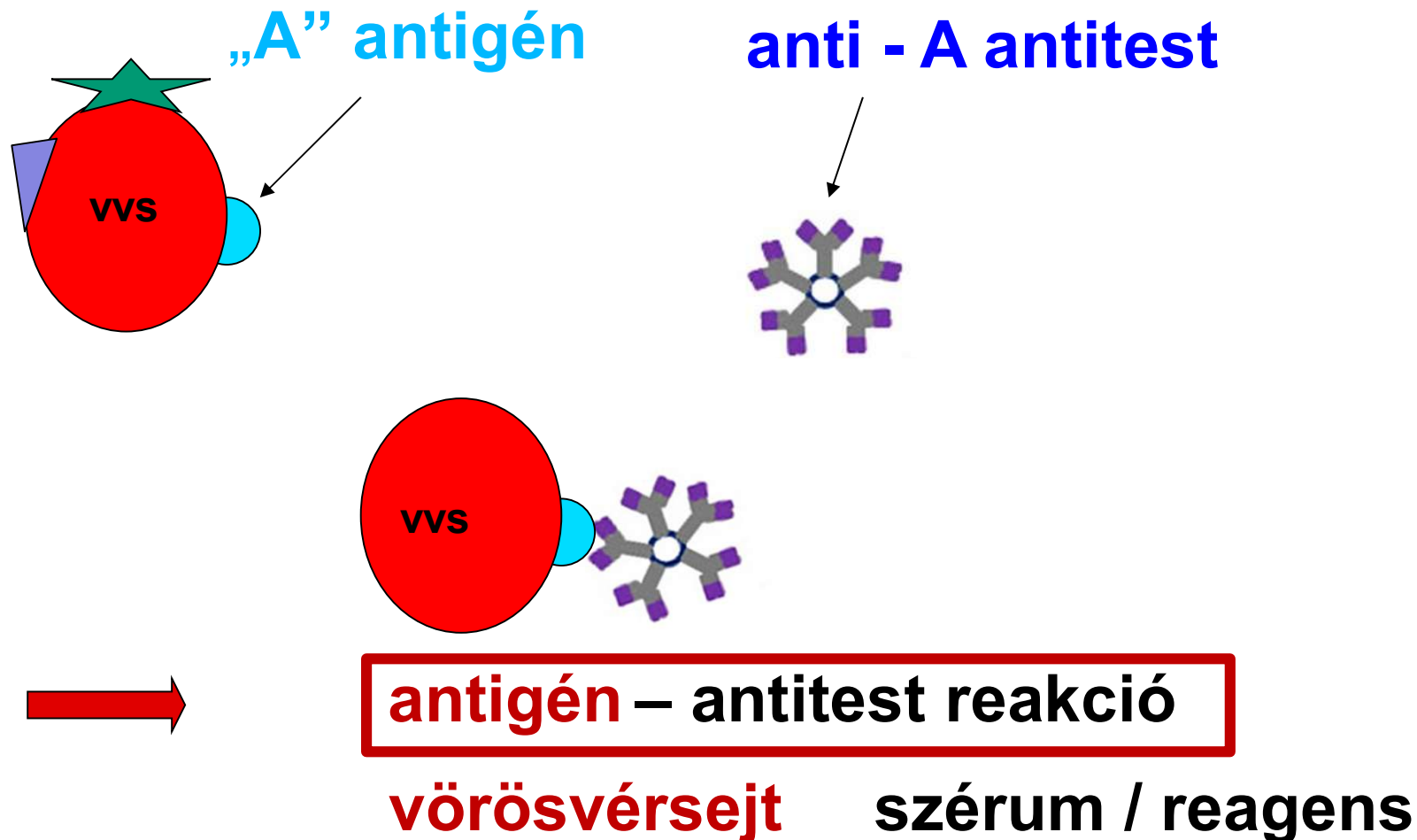
Immunogenitás

Antigén-antitest reakciók típusai

(agglutináció, precipitáció, hemolízis, adszorpció, elúció)

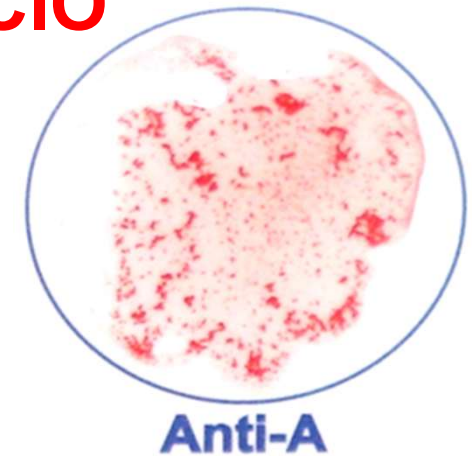
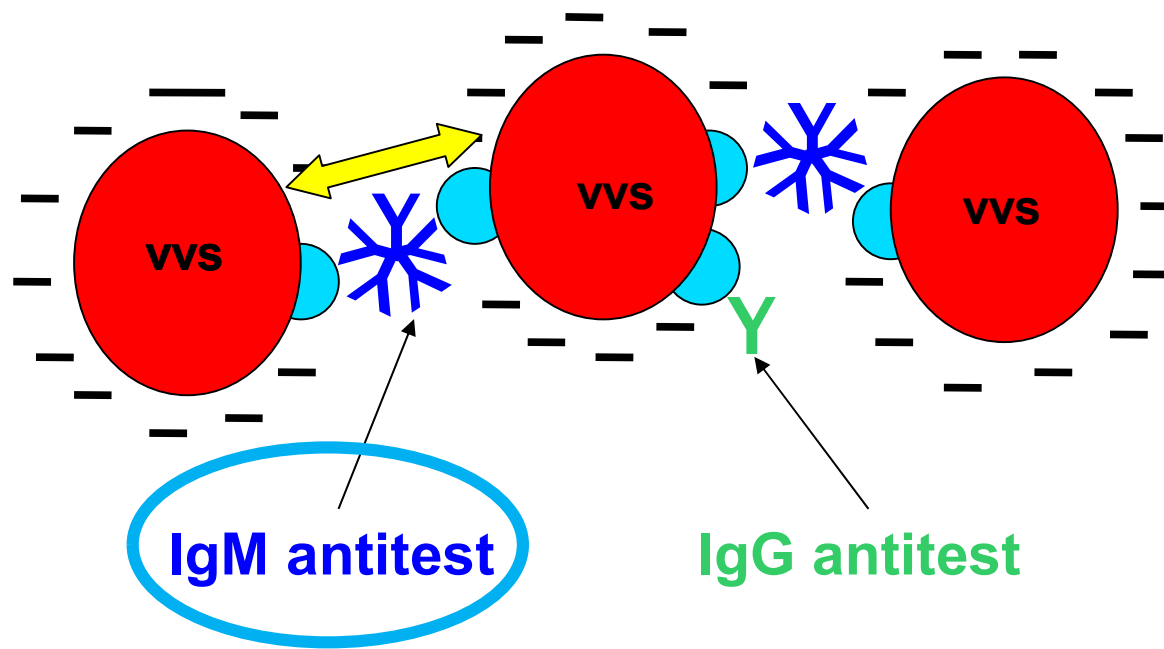
Az immunreakciók lefolyása

(neutralizáció, C' aktivitás, fagocitózis, ADCC)

IMMUNHEMATOLÓGIA ALAPJAI:

→ látható reakciót ad - **AGGLUTINÁCIÓ**

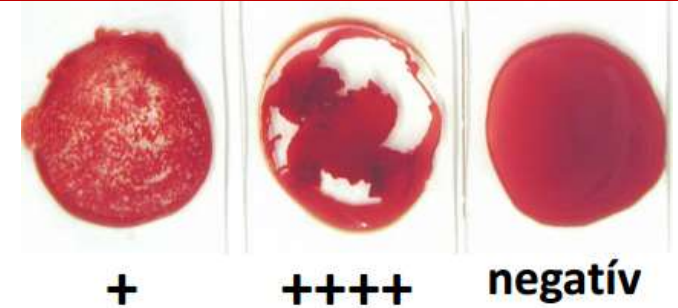
antigén – antitest reakció

A HEMAGGLUTINÁCIÓ MÉRTÉKÉNEK JELÖLÉSE

Homogén = negatív

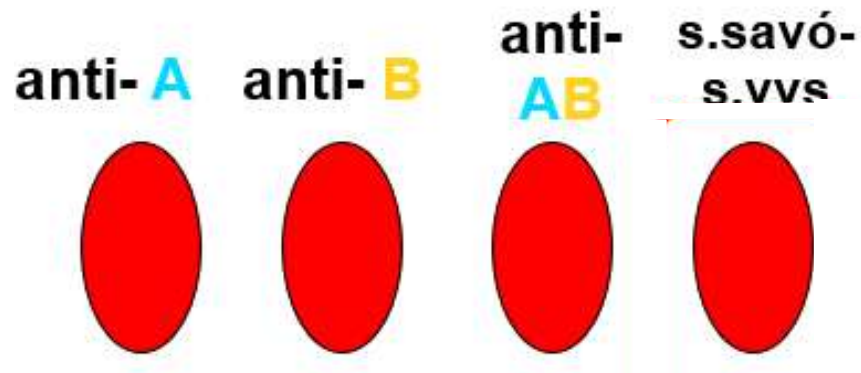
Kicsapódás (agglutináció)= pozitív

+/- + ++ +++ +++++

Az ABO vércsoportvizsgálat célja:

1. Antigén kimutatás
„bal oldal”

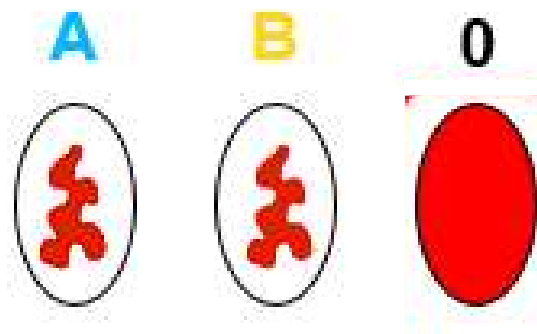
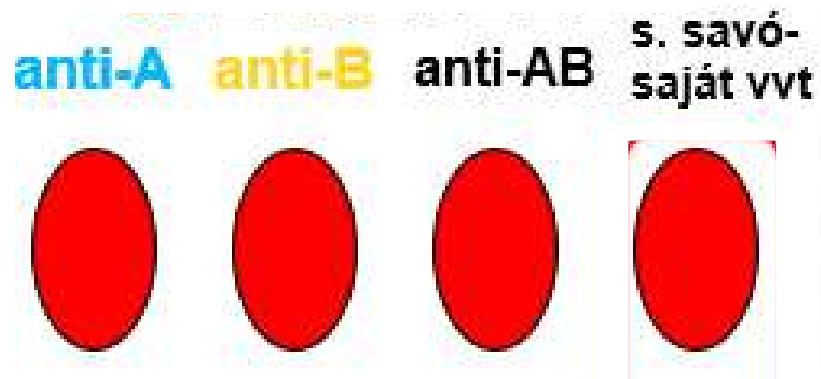
2. Antigén kimutatás

+

1. klinikai vércsoport vizsgálat

Antitest kimutatás

2. laboratóriumi vércsoport vizsgálat

Az ABO vércsoportvizsgálat kivitelezése:

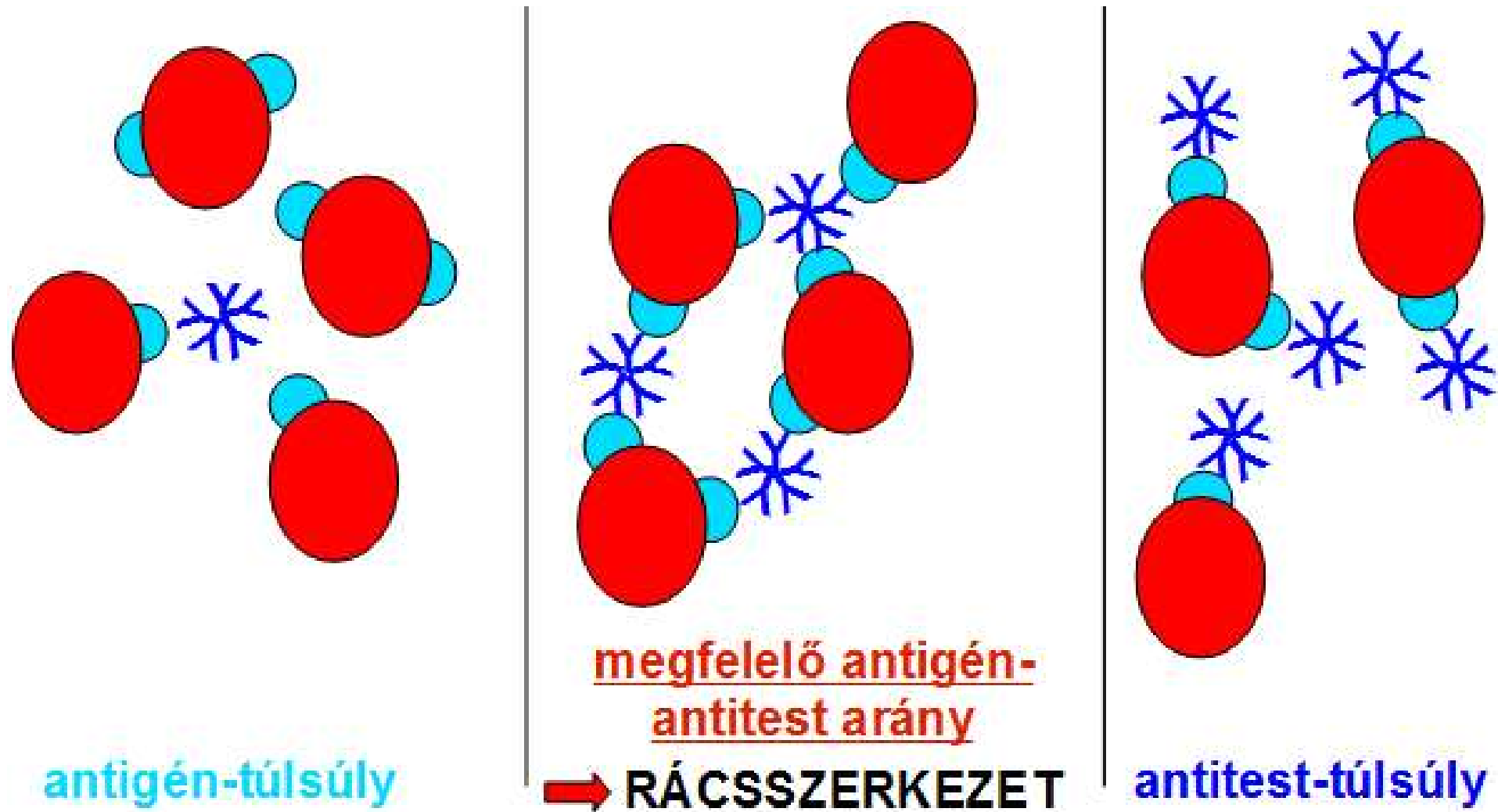
A LÁTHATÓ REAKCIÓ, vagyis AGGLUTINÁCIÓ létrejöttéhez megfelelő reakciókörülmények szükségesek:

- 1. Megfelelő vérminta, reagens, tesztsejt, tiszta eszközök**
- 2. Hőmérséklet** - $+4^{\circ}\text{C}$. szobahő
- 3. Reakció közeg** - fiziológiás só
- 4. Reakció idő** bal oldal 5 perc
jobb oldal 10 perc

Az ABO vércsoportvizsgálat kivitelezése:

5. Antigén-antitest arány

Az antigén – antitest reakciót befolyásoló tényezők

Az equilibrium constantra ható faktorok:

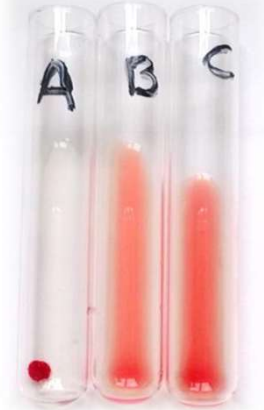
- **hőmérséklet** - szobahőmérséklet (20-25 °C)
- **pH**
- **ionerősség** - fiziológiás só
- **a sejtek enzimkezelése** (bromelin, papain, ficin)

Egyéb faktorok:

- **koncentráció** – 10% vvs. szuszpenzió
- **zígótaság**
- **inkubációs idő** - 10 perc – humán szérummal
  - 5 perc – reagens szérummal

Az ABO vércsoportvizsgálat kivitelezése:

Módszerek:

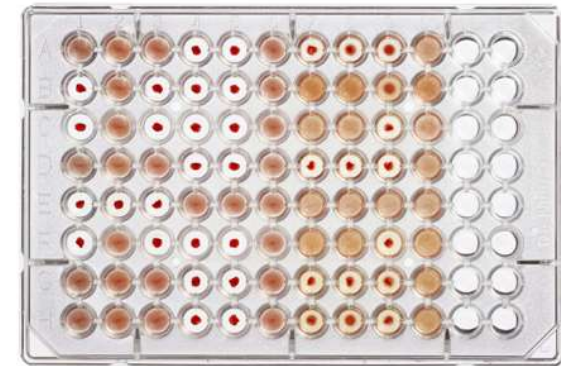

Lemezes →

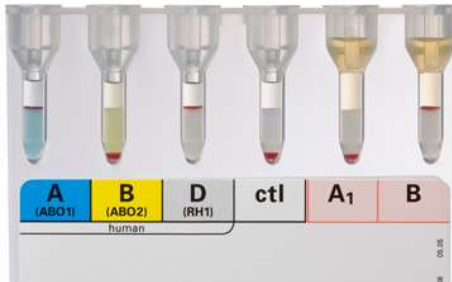

← Csöves

Mikroplét →

← Gélkártya

Kivitelezés:

← Manuális

Automatizált →

HIBAFORRÁSOK

A nem megfelelő

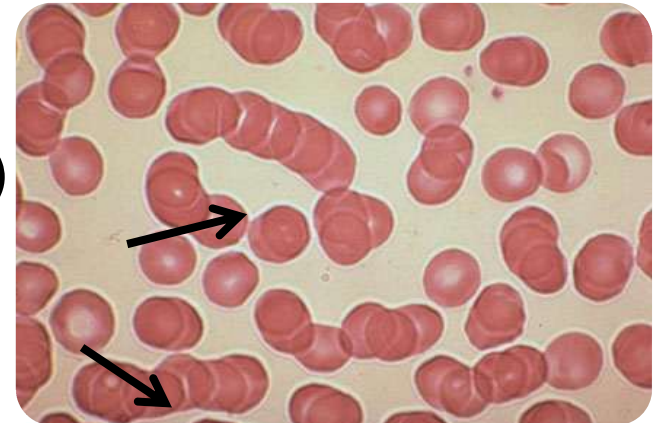
- ➔ reakcióközeg (fiziológias só)
- ➔ antigén - antitest arány (10%-os vvs.szuszpenzió)
- ➔ reakcióhő (+4° - szobahő)
- ➔ reakcióidő (bal oldal: 5 perc, kétoldalas: 10 perc)
- ➔ adminisztráció
- ➔ vérminta
- ➔ reagensek
- ➔ **Értékelés!** ➔ ➤ Ha pozitív a kontroll: a vizsgálat nem értékelhető!

➤ Szimpexis – pénztekercsképződés álpozitív reakció

- a vörösvérsejtek lap szerinti összetapadása
- összetéveszthető az agglutinációval, **fiziológiás só cseppentése** a reakcióidő után feloldja
- a valódi agglutinációt nem

Okok: beszáradás (reakció időn túl értékelés!)
infúziók (nagy molekulájú), kontrasztanyag,
fokozott süllyedés, a plazma viszkozitásának
növekedése, albumin/globulin arány változása
(globulin ↑)

➤ Hemolízis álnegatív reakció

- a vörösvérsejtek szétesése

Okok: mechanikai, technikai (hőhatás), betegségek (AIHA, PNH)

➤ Kevert mező

Egy reakciótérben agglutinált és nem agglutinált vörösvérsejtek

Okok: transzfúzió, genetikai (gyenge alcsoport, kiméra)

1. VÉRMENTA JELÖLÉSE

Vizsgálatok végzése 2 vérmintából

**BETEG VEZETÉK-
ÉS UTÓNEVE**
(pontosan,
olvashatóan!)

BETEG azonosító KÓDJA
születési dátum és/vagy TAJ
szám

Kovács János			1942.10.18.			013 245 167		
PTE I. Belklinika			2018.02.12.			13:12		

BEKÜLDŐ INTÉZMÉNY
neve ill. kódja

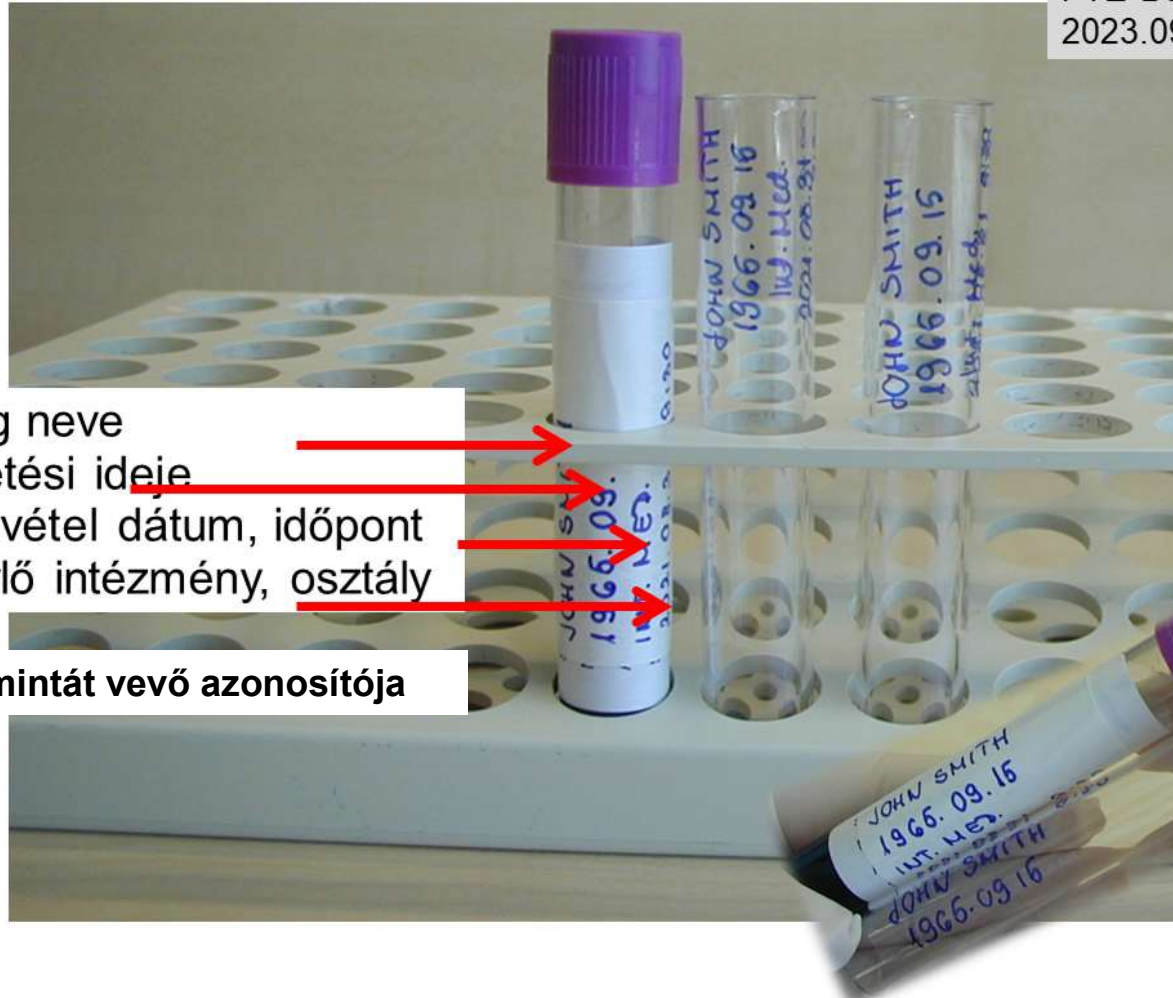
LEVÉTEL IDŐPONTJA
dátum, óra, perc!

1. VÉRMENTA JELÖLÉSE

Nagy Elvira
1966.09.16.
PTE Bel.Klin.
2023.09.19.09:15

- 1 Beteg neve
- 2 Születési ideje
- 3 Mintavétel dátum, időpont
- 4 Igénylő intézmény, osztály
- 5 A vérmintát vevő azonosítója

**A jelöléskor óvatosan döntsük meg a vérmintát!
Ne keveredjen a plazma a vörösvérsejttel!**

ABO meghatározás – lemezes módszer

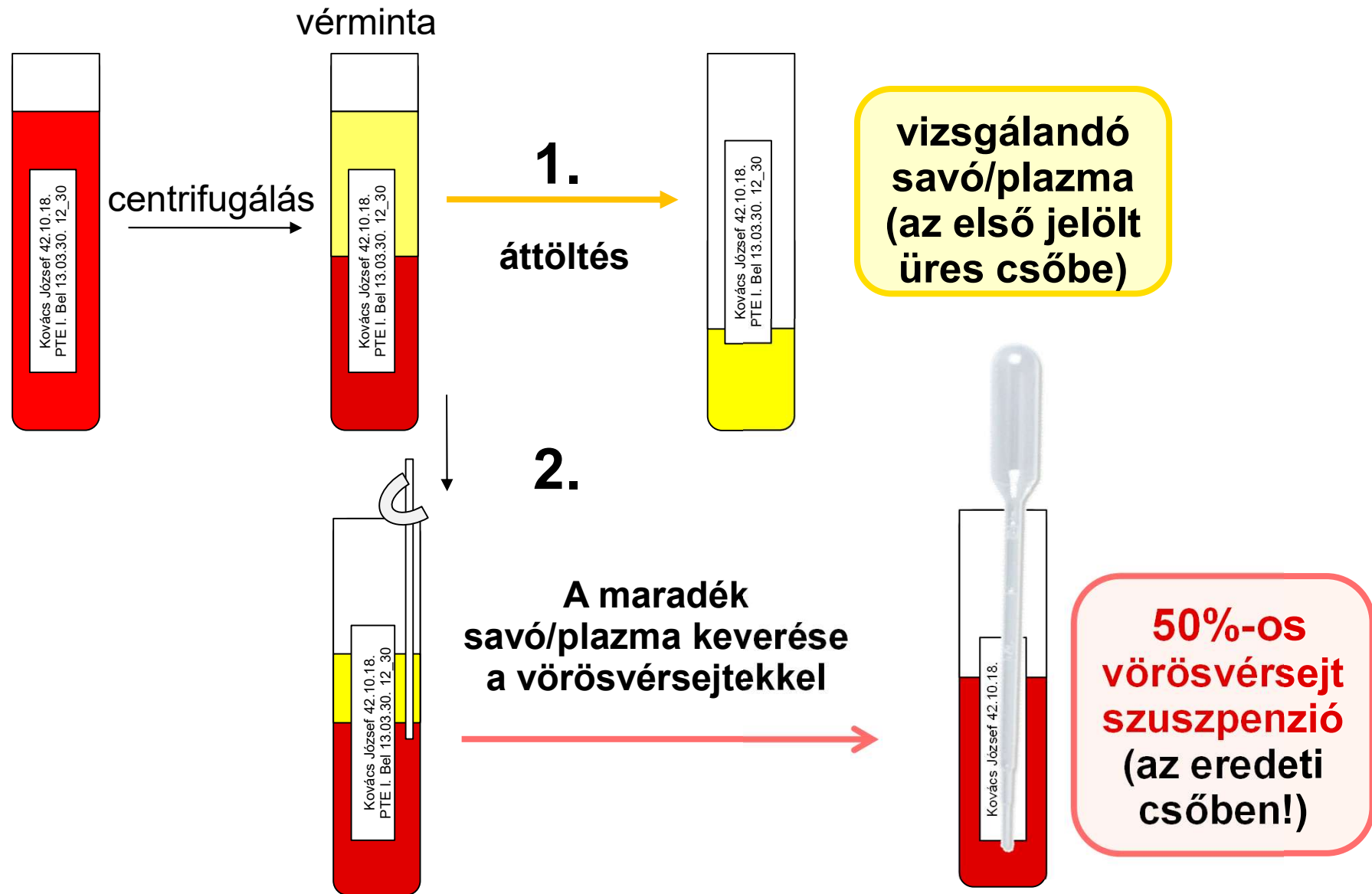
	anti-A	anti-B	anti-AB	s.savó- s.vvs	A	B	0
1.							
2.							

Kovács János 42.11.27.

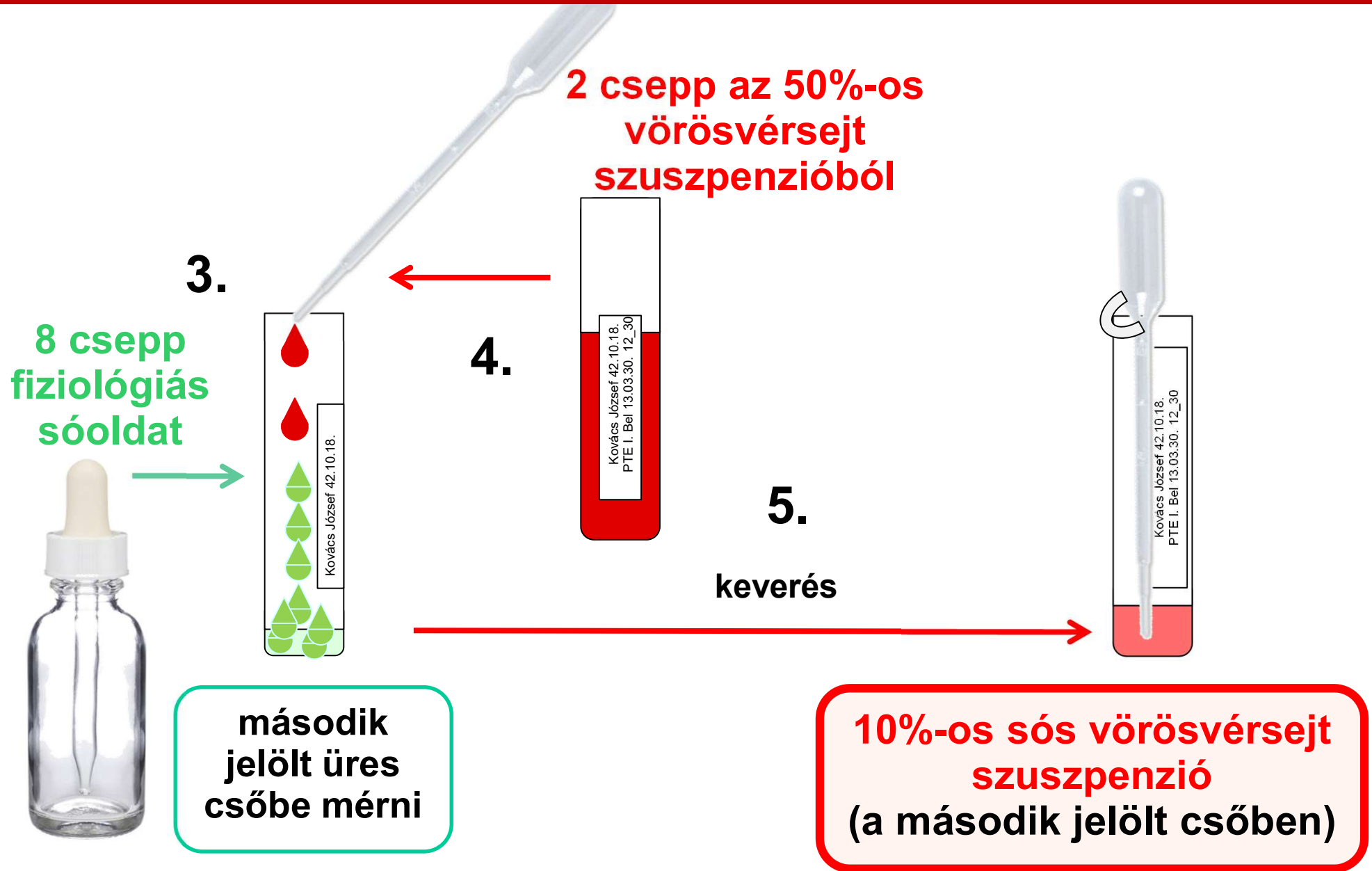
Nagy Gizella 93.09.10.

- ← reagensek neve
cseppentési sorrendje:
anti-A **anti-B** anti-AB
- ← **autokontroll** –
saját savó – saját vvs.
- ← tesztsejtek neve
sorrend: **A** **B** **0**
1. Vérminta
Beteg adatok
2. Vérminta
Beteg adatok

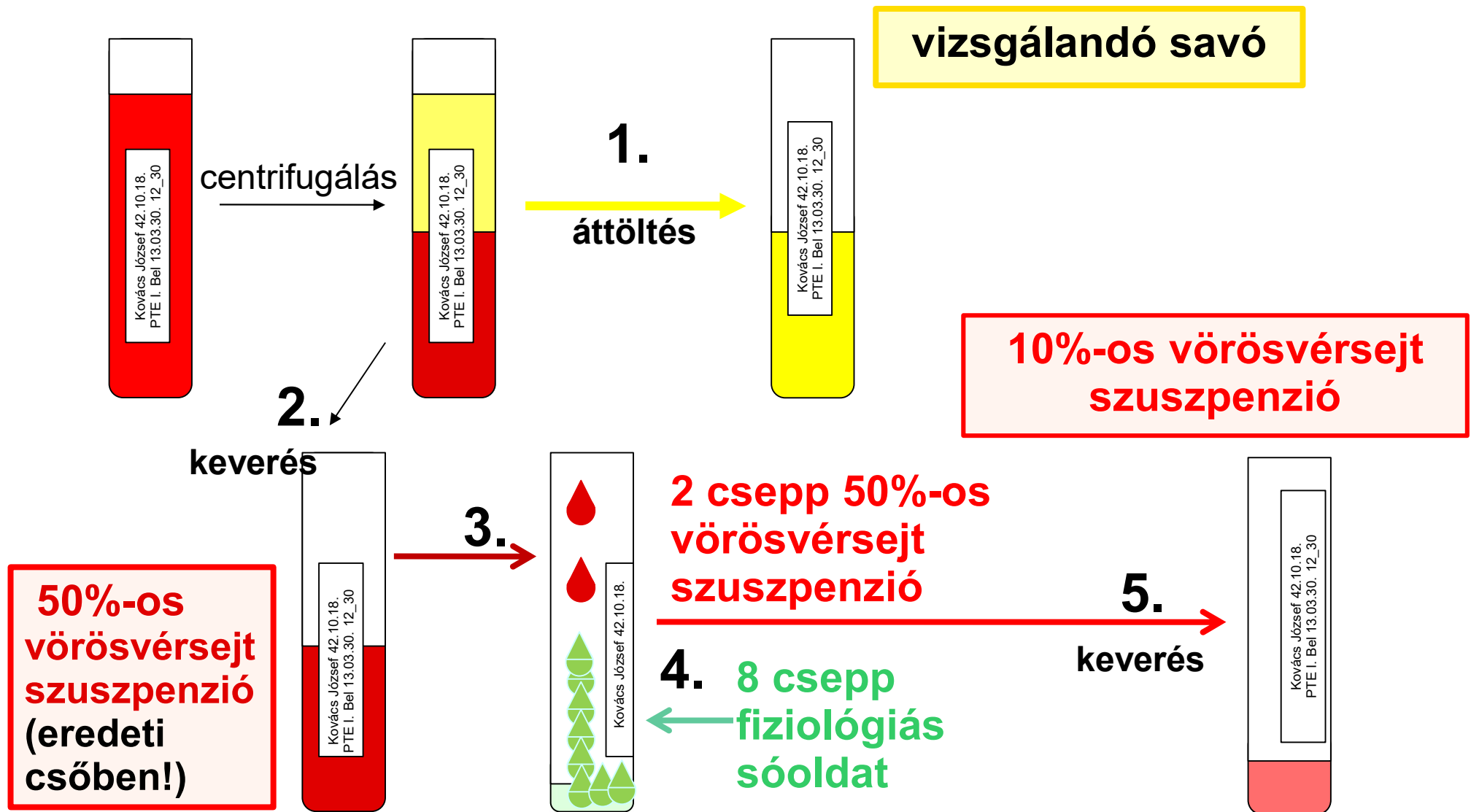
3. VÖRÖSVÉRSEJT SZUSZPENZIÓK KÉSZÍTÉSE

3. VÖRÖSVÉRSEJT SZUSZPENZIÓK KÉSZÍTÉSE

3. VÖRÖSVÉRSEJT SZUSZPENZIÓK KÉSZÍTÉSE

3. VÖRÖSVÉRSEJT SZUSZPENZIÓK KÉSZÍTÉSE

1. Vérminta

10%-os sós
vörösvérsejt
szuszpenzió

savó/plazma

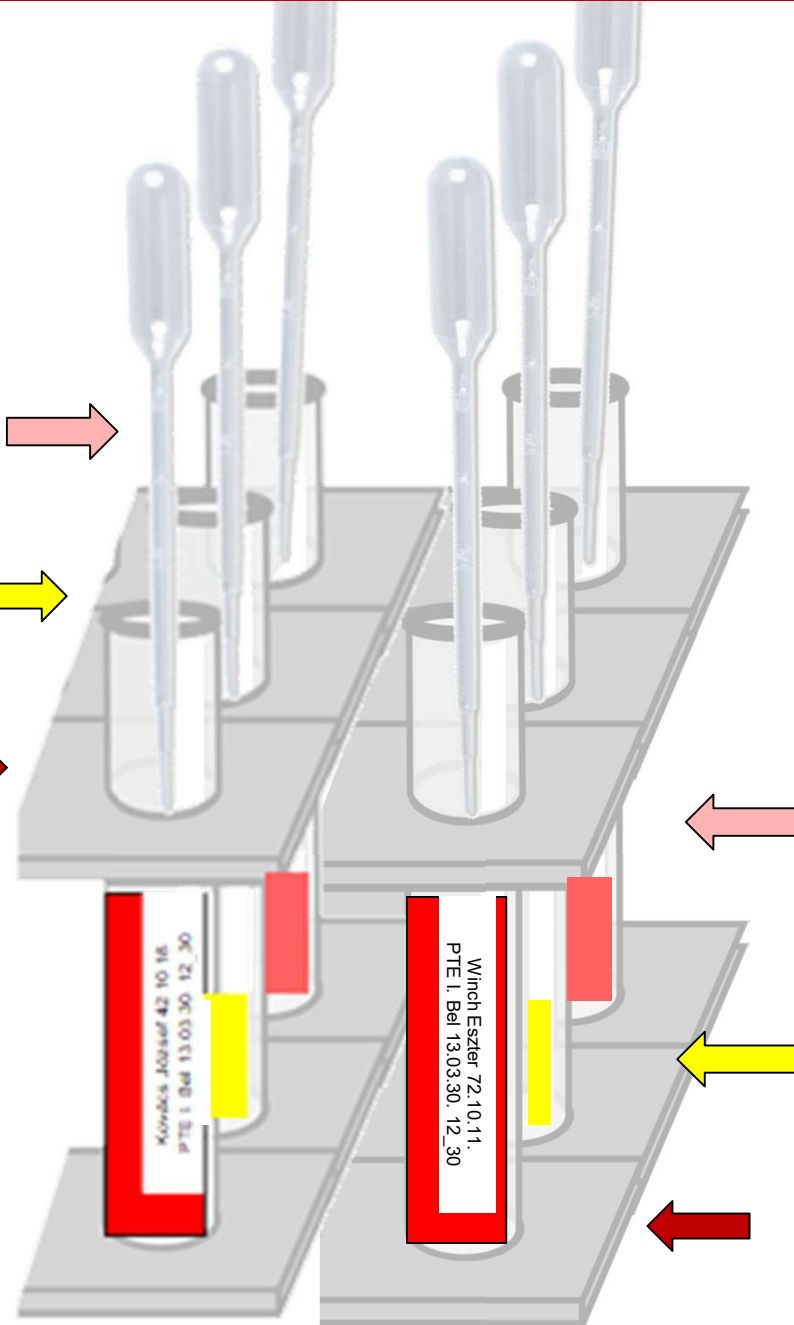
50%-os saját savós
vörösvérsejt
szuszpenziója

2. Vérminta

10%-os sós
vörösvérsejt
szuszpenzió

savó/plazma

50%-os saját savós
vörösvérsejt
szuszpenziója

ABO meghatározás –

1. REAGENSEK KICSEPPENTÉSE

anti-A	anti-B	anti-AB	s.savó- s.VVS	A	B	0	
Kovács János 1942.11.27.							
Nagy Jolán 2001.10.10.							

„BAL OLDAL”

Klinikai vércsoportmeghatározás

Vörösvérsejt antigének vizsgálata ismert gyári savókkal

1-1 csepp

reagens:

magas antitest titerű gyári savók

→ **anti-A** **anti-B** **anti-AB**

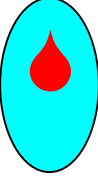
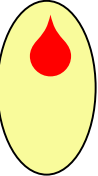
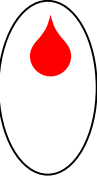
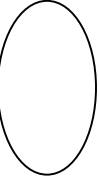
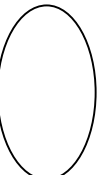
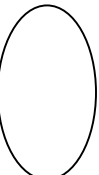
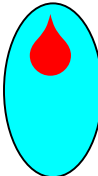
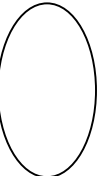
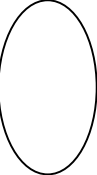
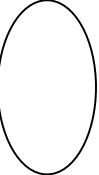
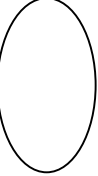
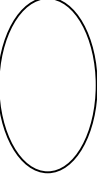
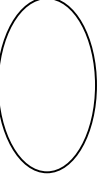
→ **autokontroll – saját savó**

ABO meghatározás –

„BAL OLDAL”

2. VVS. SZUSZPENZIÓ KICSEPPENTÉSE Klinikai vércsoportmeghatározás

Vörösvérsejt antigének vizsgálata
ismert gyári savókkal

anti-A	anti-B	anti-AB	s.savó- s.vvs	A	B	0
Kovács János 1942.11.27.						
Nagy Jolán 2001.10.10.						

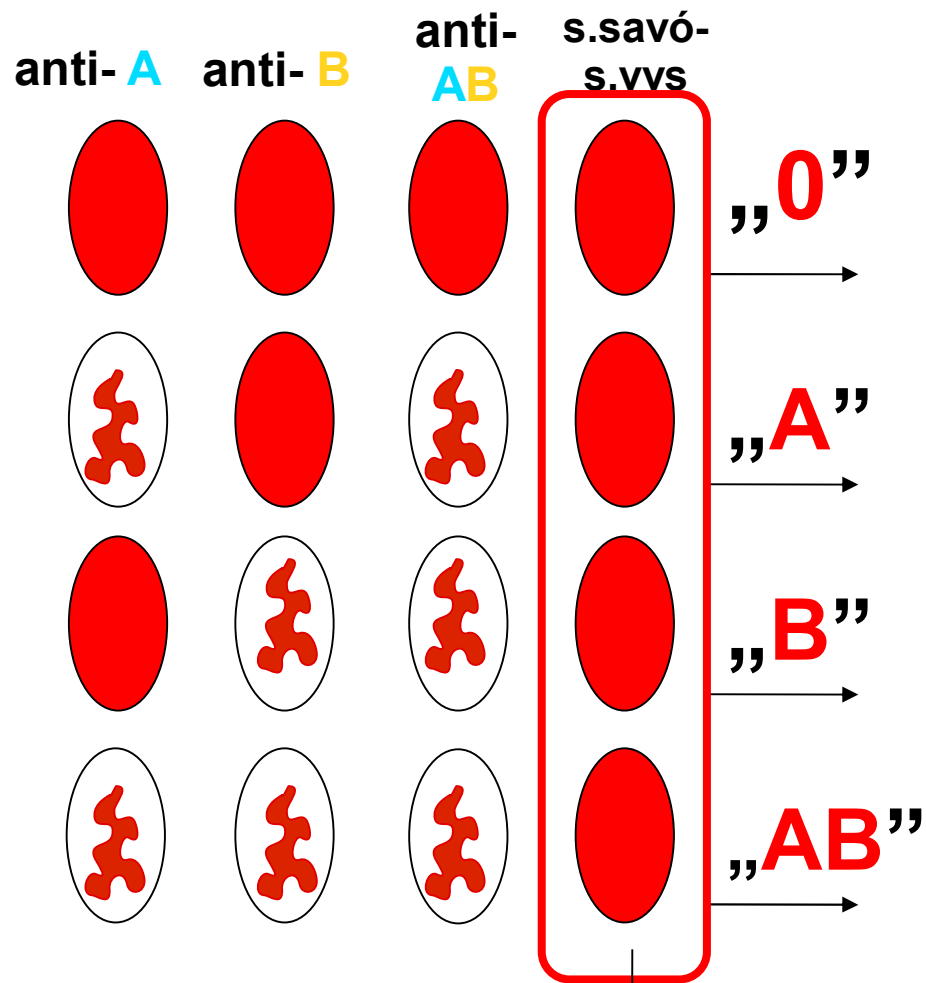
→ 1-1 csepp 10 %-os
**VÖRÖSVÉRSEJT
SZUSZPENZIÓ**
hozzáadása a vizsgá-
landó vörösvérsejtből

keverés / törlés

3. INKUBÁCIÓ
reakcióidő: **5 perc**

4. LEOLVASÁS lassan
néhányszor megdöntve

ABO meghatározás – 5. ÉRTÉKEKELÉS

A saját savó – saját vvs
kontrollcseppben nem
lehet agglutináció! -
NEGATÍV KONTROLL

„BAL OLDALAS”

Klinikai vércsoportmeghatározás

Vörösvérsejt antigének vizsgálata ismert
gyári savókkal

nincs agglutináció

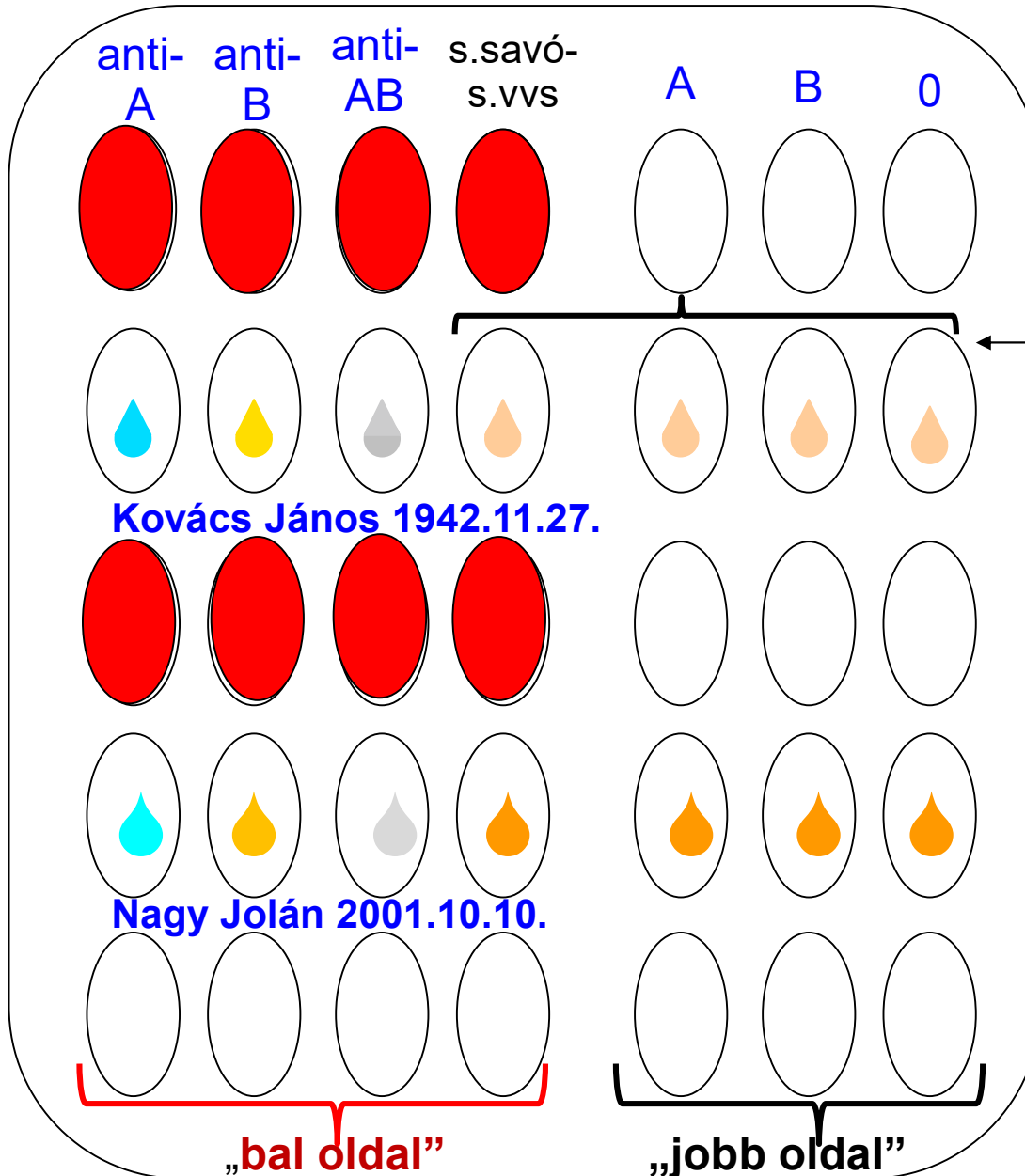
reakció anti-**A**-val és anti-**AB**-vel

reakció anti-**B**-vel és anti-**AB**-vel

reakció
anti-**A**-val, anti-**B**-vel és anti-**AB**-vel

ABO meghatározás –

1. REAGENSEK KICSEPPENTÉSE

„KÉTOLDALAS”

Laboratóriumi vércsoportmeghatározás

Vörösvérsejt antigének vizsgálata ismert gyári savókkal – „**bal oldal**”

Savó antitestjeinek vizsgálata ismert antigén tulajdonságú vörösvérsejtekkel – „**jobb oldal**”

gyári reagensek

→ **anti-A** **anti-B** **anti-AB**

negatív kontroll –

→ **saját savó**

jobb oldal – (tesztsejtekhez)

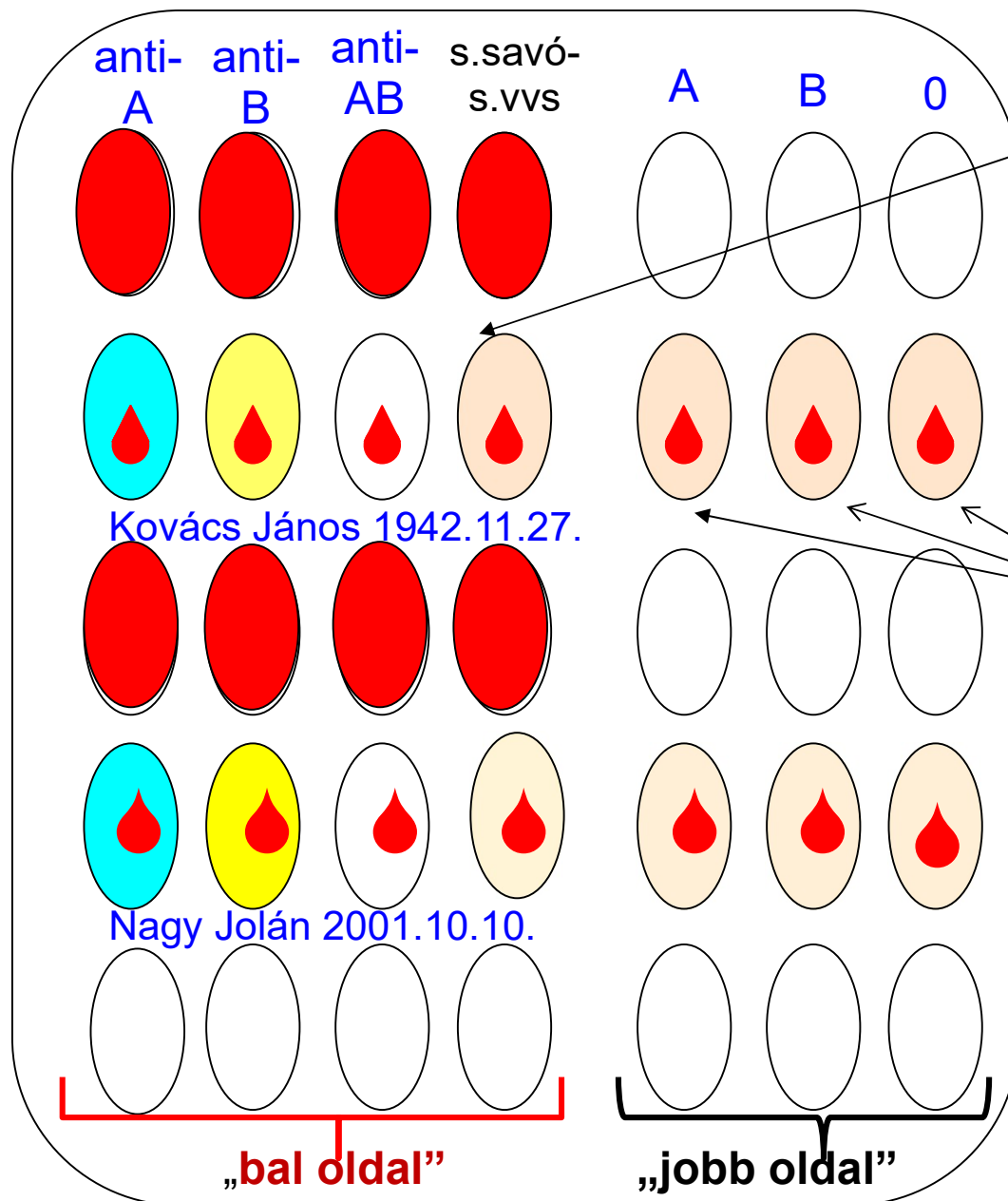
→ **saját savó**

ABO meghatározás –

2. VVS. SZUSZPENZIÓ KICSEPPENTÉSE

KÉTOLDALAS

Laboratóriumi vércsoportmeghatározás

1-1 csepp 10 %-os
**VÖRÖSVÉRSEJT SZUSZ-
PENZIÓ** a vizsgálandó
vörösvérsejtből a
BAL OLDALHOZ

1-1 csepp
TESZTVÖRÖSVÉRSEJT a
JOBB OLDALHOZ

keverés törlés

3. INKUBÁCIÓ
reakcióidő 10 perc

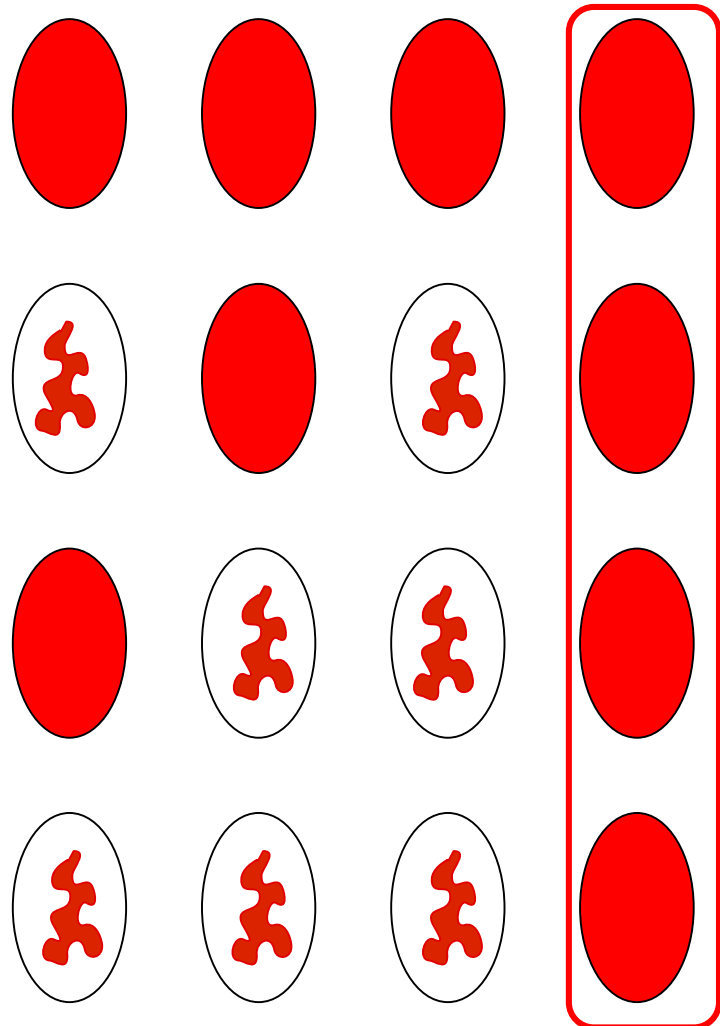
4. LEOLVASÁS

leolvasás lassan
döntögetve

LABORATÓRIUMI (KÉTOLDALAS) VÉRCSOPORT- MEGHATÁROZÁS

5. ÉRTÉKEKELÉS

anti-A   anti-B   anti-AB   s. savó-
saját vvt

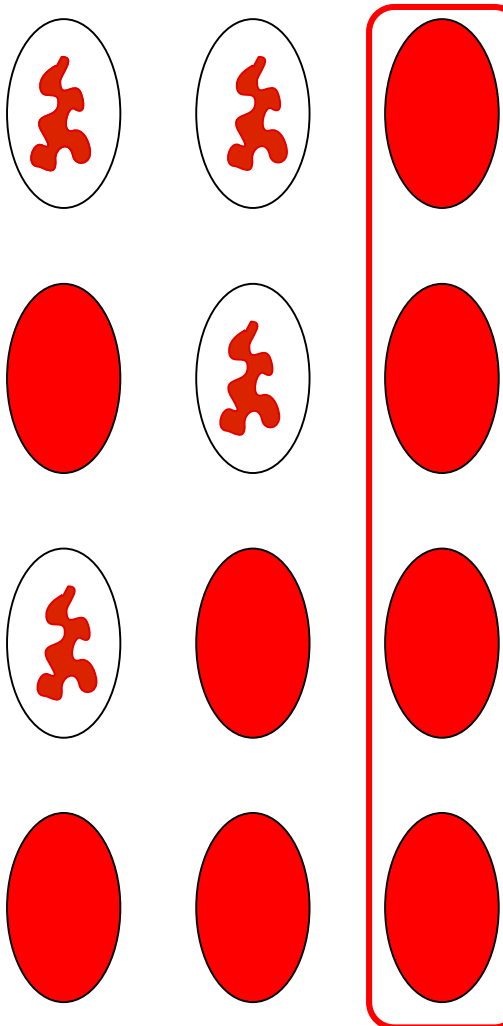

autokontroll

A

B

0

negatív kontroll

LANDSTEINER-SZABÁLY!

VÉRCSOPORT

ANTITEST

„0”

anti-A, anti-B

„A”

anti-B

„B”

anti-A

„AB”

NINCS!

„BAL OLDAL” (klinikai)

„JOBB OLDAL”

Kompatibilitás

Recipiens vércsoportja	Kompatibilis vvs-készítmények vércsoportja	Kompatibilis plazma-készítmények vércsoportja
A	A és 0	A és AB
B	B és 0	B és AB
AB	AB, A, B és 0	AB
0	0	0, A, B és AB